

گفت و گوی صبا با عوامل فیلم دوار، کاری از گروه سینمایی هنر و تجربه

به این روایت اعتماد نکنید

فیلم سینمایی دوار به کارگردانی میثم حسن زاده و تهیه‌کنندگی علیرضا علویان از ۱۷ اسفند در سینماهای منتخب گروه سینمایی هنر تجربه اکران خود را آغاز کرد. در خلاصه داستان این فیلم آمده است: میلاد موزیسینی است که فراموشی دارد. او برای اینکه بیماری فراموشی برایش مشکل ساز نشود تمام برنامه‌های زندگی‌اش را بوسیله یادآوری‌های آلازم گوش‌اش تنظیم کرده است. قصه از جایی در خاطر میلاد شکل می‌گیرد که مهسا نامزدش دیگر در کنارش نیست و او به دنبال کشف این ماجراست. در این بین میلاد مدام خود و سر نوشتش را با مری کوری خواننده معروف گروه کوئین مقایسه می‌کند. میلاد خزاعی، مهسا اکبرپور، راحیل کافی، رضا سنایی و مصطفی امیری بازیگران «دوار» هستند. به همین بهانه خبر نگار صبا با کارگردان (میثم حسن زاده) احسان شبیبانی (تدوینگر) پیام آزادی (آهنگساز) میلاد خزاعی (بازیگر) و مهسا اکبرپور (بازیگر) این فیلم گپ و گفتی داشت که در ادامه می‌خوانید:

سمیه خاتون
گفت و گو

فیلم‌نامه اولیه نگاشته می‌شود، آیه قرآن نیست و قابلیت بازنویسی و بازنمایی در هر مرحله از ساخت فراهم است.

جرقه اصلی این اثر که روایت شخصیتی گرفتار در ذهن خود است، چگونه برایتان روشن شد؟

مقاله‌ای خواندم که برایم بسیار جذاب بود. این مقاله نوعی از روایتگری مدرن را به چالش کشیده بود که توسط یک راوی ناموثق بازگو می‌شود. این روایت با توجه به شرایط خاصی که دارد برای مخاطب قابل اعتماد نیست و ممکن است در قصه پردازی جریان‌هایی را به چالش بکشد که ریشه‌ای در واقعیت ندارند. برای همین من به دنبال شخصیتی رفتم که دچار بیماری دمانس و دچار فراموشی است. این ایده در کنار اینکه جذاب است بسیار هم ترسناک بود چرا که ممکن بود به دلیل همین بی‌اعتمادی، مخاطب را همراه خود نکند. به همین دلیل بعد از تولید فیلم، در مرحله تدوین با وسواس زیادی سعی مان بر این بود که اثری خوش ساخت و ریتمیک را آماده کنیم.

اگر موضوع فیلم‌نامه‌ای شما به صورت روایت خطی بازگو می‌شد، در انتقال معنای اثر خلیلی بوجوده می‌آمد؟

قطعاً، وقتی مخاطب با یک روایت سه نقطه عطفی و خطی مواجه است تکلیفش با اثر مشخص است به همین ترتیب مواجه‌اش با اثر شیوه ذهنی خودش را دارد. من دوست داشتم مخاطب با کاراکتر، در این سفر ذهنی پریشان همراه و دنیا را از نگاه او ببیند. به همین دلیل از ابتدایی‌ترین امکانات روایی موثر در سینما تا بزرگ‌ترین آن‌ها بر همین اساس چیده شدند. در واقع قاب‌بندی دوربین تا بازی بازیگر و پوستر اثر و... همه و همه فرم‌هایی بودند که با محتوا در ارتباطی دوسویه بودند.

آیا این اثر ما را به یاد فیلم یادآوری کریمستوفر نولان نمی‌اندازد؟

اتفاقاً این سوال برای پخش‌کننده‌های خارجی این اثر هم پیش آمده بود. اما صادقانه باید گفت در سینمای جهان چه کسی است که می‌تواند ادعا کند فیلم‌های درخشان نولان را ندیده و تحت تاثیر قرار نگرفته؟ بله من هم مانند بسیاری از مخاطبان سینمای جهان فیلم‌های این سینماگر حرفه‌ای را دیده و دنبال می‌کنم، اما در جریان پرداخت و اجرا کاملاً مستقل عمل کردم. همان‌طور که فیلم یادآوری درون‌مایه‌ای معمایی، با چالش‌های بیرونی است، ولی دوار فیلمی است که بیشتر فضای درونی دارد و حالات روحی و روانی کاراکتر را در مواجهه با مسئله فراموشی به چالش می‌کشد.

ارجاع بینامتنی اثر به خواننده اصلی گروه راک کوئین، فردی مرکوری چه کمکی به این اثر کرد؟

به غیر از آنکه در فضا سازی ذهنی کاراکتر اصلی بسیار موثر بود، در حال حاضر بسیاری از پخش‌کنندگان خارجی از این ارجاع استقبال کرده و برای شان جالب است که بدانند چگونه از این شخصیت در فیلم استفاده شده است.

تا همین جا که چندین روز از اکران فیلم گذشته، بازخوردها را چگونه ارزیابی کرده‌اید؟

بازخورد بسیار خوبی هم در افتتاحیه تهران داشتیم و همچنین در اکران فیلم در مشهد، آنچه که برای من جالب بود این است که با اینکه در این اثر من گاهی با صبر مخاطب بازی کرده‌ام اما تماشاگر تا انتها

میثم حسن زاده:

به تناسب باهوشی مخاطب فیلم بسازید!

در ابتدا مختصراً به رزومه خود در حوزه فیلم‌سازی اشاره‌ای بفرمائید.

فارغ‌التحصیل رشته کارگردانی از دانشگاه هنر و معماری هستم کار فیلم‌سازی خود را از انجمن سینمای جوان مشهد شروع کرده و بعد از ساخت چندین فیلم کوتاه و حضور در جشنواره‌های مختلف داخلی و خارجی به حوزه فیلم‌سازی مستند گرایش پیدا کردم. در این مسیر هم چند فیلم مستند تولید کردم در این بین در دوره‌های فیلم‌سازی اصغر فرهادی و مانی حقیقی هم شرکت کرده و کسب تجربه کردم. فیلم دوار، اولین تجربه ساخت فیلم بلند من بود که این روزها توسط گروه هنر و تجربه به نمایش درآمده است.

از روند و ساخت فیلم دوار بگوئید؟

رفاقت و اعتمادی که علیرضا علویان به بنده داشت در ساخت فیلم بسیار موثر بود، علویان هم یک صداگذار حرفه‌ای و هم تهیه‌کننده فیلم دوار هستند و در کل رویکردی حمایت‌گرانه به دوستانی مانند من که در حال کسب تجربه‌های جدید در حوزه فیلم‌سازی هستند، دارند. در واقع همین رفاقت و اعتمادی که علویان از کارهای قبلی کوتاه به دوربین من داشت، باعث شد تهیه‌کنندگی دوار را بپذیرند و در ادامه این فیلم به صورت مستقل با هزینه شخصی علویان و مقداری هم بنده به تولید و ساخت رسید.

دغدغه میثم حسن زاده از ساخت این فیلم چه بوده است؟

به دنبال فیلم مستقل بودم، فیلمی که بدون دغدغه حضور در جشنواره و پذیرفته شدن و یا... معرف ندیای خود باشد. به این ترتیب مهم‌ترین هدفم ساخت فیلمی بود که انحصاراً به دنبال فستیوال و نگاه دوار و قضاوت‌گرانه نباشد. اپیدمی در جامعه فیلم‌سازی مادر حال جریان است که عمدتاً به دنبال موضوعاتی هستیم که خوشایند نگاه مخاطب و یا جشنواره پسند باشد به همین دلیل پرداخت به موضوعات اجتماعی با رویکردهای گوناگون برانگیز از معضلات اجتماعی بسیار زیاد به چشم می‌خورد. با همین پیش زمینه مسئله برای من متفاوت بود و به دنبال ساخت فیلم در یک ژانر کمتر کار شده با روایت غیرخطی رفتم که به موضوع ذهن و نقش زمان در تجربه زیسته می‌پرداخت. همچنین دوار برای من تجربه‌ای از کشف ناشناخته‌ها را به همراه داشت که برایم بسیار جذاب بود.

روایت غیر خطی با توجه به نوع مولفه‌ها زیر شاخه‌های متفاوتی دارد، اما مهم‌ترین هدف غایی این ساختار روایی رسیدن به یک بی‌زمانی سودمند است. آیا دوار به این هدف رسید؟

نکته مهم برای رسیدن به این مسئله این بود که کارگردان از همان ابتدا با یک روایت کلاسیک سه خطی مشخص و بسته شده به سراغ خلق اثر نرود و از اتفاق هر لحظه برای رسیدن به این مهم سود جوید. محصل این دست کارها آن چیزی می‌شود که روی پرده نمایش است. تا قبل از آن هر تغییری در اثر در جهت فرم و محتوا لحاظ می‌شود، تا به بهترین شکل تاثیر خود را در انتقال معنا بر تماشاگر داشته باشد. کمالاتی که در ابتدا هدف من ساخت روایت غیر خطی بود اما به صورت عجیبی کار به سمت بی‌زمان شدن پیش رفت. من معتقدم آنچه در

با فیلم همراه شده و آن رادنیال می‌کند. و به این نتیجه رسیده‌ام که مخاطبان ایرانی بسیار باهوش هستند و زمان آن رسیده که فیلم‌ها هم به تناسب این باهوشی وارد ساختارهای جدیدی از فیلم‌سازی شود. متأسفانه در حال حاضر فیلم‌های ساخته می‌شود که ذهن مخاطب را تنبل میکند و لازم است گاهی مخاطب به تماشای اثری بنشیند که مانند شوک عمل کرده و باهوشی مخاطب را به یادش بیاورد. در انتها امیدوارم مخاطبان روی بازیگر برای دیدن و یا ندیدن فیلم قضاوت نکرده و از کسانی که در سینما به دنبال تجربه‌های جدید هستند دعوت می‌کنم این فیلم را حتماً ببینند. تیم دوار از هر گونه نقد مثبت و منفی استقبال می‌کند.

احسان شبیبانی:

لطفاً از اتاق تدوین بفرمائید بیرون!

مصطلح است که می‌گویند تدوینگر، روایتگر است. در فیلم دوار، به خصوص اینکه دارای روایتی غیر خطی بوده است گویا بخش عمده‌ای از روایت روی میز تدوین ساخته و پرداخته شده است